



The figure of David the Penitent in Selected Patristic Commentaries on Psalm 51

Patristic commentaries and sermons of the Fathers dedicated to the Psalms represent largely a multilayer speech. In the first level we are interested in how the Fathers interpret a particular biblical text (here mostly Psalm 51) and, consequently, how they adapt it to the needs of their Christian communities often against the background of various controversies which many a time help them to deepen their understanding of the biblical text. In this contribution we will thus focus mostly on how the question of sinfulness and penitence against the background of the king David's story is reflected in the works of some Church Fathers, mainly in the sermons or commentaries of Ambrose of Milan, Augustine, Cassiodorus and others. These authors congruously emphasize the fact that God forgives David after he humbly admits his sins and confesses them not for David's merits but for his own mercy. This theme becomes for the Fathers a breeding-ground mainly in the controversy with the Pelagians, who denied the importance of God's grace, preceding whatever human initiative. But in Augustine's writings it is already present in his polemic with the Donatists for whom sinlessness was „an attainable ideal“. Having deeper insight into this problematic, the commentaries of the Fathers become much more understandable and in many cases they reveal the originality of thinking of a specific author and become a source of knowledge of Church circumstances of the time.

Postava Dávida kajúcnika vo vybraných patristických komentároch k Žalmu 51

Patristické komentáre či kázne otcov venované žalmom predstavujú zväčša viacvrstevnú reč. V prvej rovine nás bude zaujímať, ako otcovia vykladajú samotný biblický text (tu predovšetkým Žalm 51) a následne ako ho adaptujú pre potreby svojej komunity nezriedka na pozadí rôznych kontroverzií, ktoré im častokrát pomáhajú hlbšie chápať biblický text. V tomto príspevku sa teda bližšie pozrieme na to, ako sa problematika hriechnosti a pokánia na pozadí príbehu o kráľovi Dávidovi premieta v dielach niektorých cirkevných otcov, najmä v kázňach alebo komentároch Ambróza z Milána, Augustína, Cassiodora a iných. V týchto textoch autori zdôrazňujú, že Boh odpúšťa Dávidovi, keď si pokorne uzná svoju vinu a

vyzná ju, nie pre jeho zásluhy, ale pre svoje veľké milosrdenstvo. Táto téma sa stala pre otcov živnou pôdou zvlášť v kontroverzii s pelagiánmi, ktorí popierali dôležitosť Božej milosti, ktorá predchádza akúkoľvek ľudskú iniciatívu. Avšak v Augustínových spisoch sa táto téma objavuje už v jeho polemike s donatistami, pre ktorých bola bezhriešnosť „dosiahnuteľným ideálom“. Pri hlbšom vhl'ade do tejto problematiky sa komentáre otcov stávajú omnoho zrozumiteľnejšie a neraz sú výrazom originality myslenia konkrétneho patristického autora i prameňom poznania vtedajších cirkevných pomerov.